

SPRÅKLU SAMLING

NR. 2
MAI-JUNI
1970
11. ÅRGANG

GITT UT AV LANDSLAGET FOR SPRÅKLIG SAMLING

- Perspektiv over språksaka -

Lektor Skaug har skrivi denne artikkelen kort tid før Kirke- og undervisningskomiteens behandling av stortingsmeldinga var ferdig og før Stortinget deklarerte «språkfred» i landet.

Ikke desto mindre er synspunktene hans og vurderingene like aktuelle, og nesten meir interessante.

Vi står nå framfor den saka (kanskje saka alt har vært behandla når denne artikkelen ser trykksverta) som trulig vil bli det viktigste språkpolitiske oppgjøret i vår generasjon, nemlig drøftinga i Stortinget av Stortingsmelding 15 (68—69), eller med andre ord Vogt-komiteens innstilling. Vogt-komiteen blei nedsatt som resultat av

språkpolitisk panikk. Det kan vel ikke være tvil om det egentlige motivet var å blidgjøre riksmålsfolket ved konsesjoner, hva nå dette kunne føre til i praksis. Dette forsto da også riksmålsfolket straks, og utnytta situasjonen til å dreie tomme-skruen noen ganger rundt. Ville statsmaktene språkfred, så skulle de jammen få betale for den. En hadde stundom inntrykk av at riksmålsfolket kjørte karusell med statsmakta. Det var ikke langt mellom hver gang de stilte ultimatum. I stortings-

meldinga ser det likevel ut til at Bondevik har tatt seg sammen og satt dem en del på plass. Riksmålsfolka sier at «En tilhenger av radikalt bokmål kan... ikke godtas som bokmålsrepresentant», og de vil helst nekte for at vi har noen rett til representasjon i det nye rådet, men departementet sier ganske klart fra at dette har ikke riksmålsfolket noe med.

Likevel bør vi ikke ha illusjoner om at utgangen av debatten vil føre til framgang for vår sak. Utgangen av saka vil prinsipielt være avhengig av om Stortinget vil kjenne sitt ansvar og holde på sin rett og plikt til å bestemme, eller om det vil la seg skubbe til side av pengesterke pressgrupper. Ingen veit noe om dette enda, men heile opplegget har vært

Av lektor
Jakob Skauge

prega av defaitisme fra styremaktenes side, og viss denne defaitismen har bredd seg også inn i Stortinget, er nok det siste alternativet den rimeligste utgangen på saka.

Men la oss forlate den trange politiske båsen og sjå oss litt om i samfunnet, for politikk er ei avspeiling av virksomme samfunnskrefter. Når riksmålet synes å stå så sterkt i dag har det flere årsaker. Ei årsak er den sterke økonomiske veksten vi alle nyter godt av, en høgkonjunktur i privatkapitalistisk regi. Kort og brutal sagt, er det et universelt fenomen at velstand gjør sløv og sløv gjør konservativ, i alle tydinger av dette ordet. Når det er muligheter for å klatre oppover velstandsstigen, så klatrer vi, det er klart. Og sammen med den økonomiske klatringa følger sosial klatring. Folk med svakt kulturgrunnlag vil prøve å skaffe seg personlig meirverdi ved å assosiere seg kulturelt med klassen på trinnet over, den klassen de ønsker å tilhøre. De vil smykke seg med de ytre emblemene til denne klassen, først og fremst dens språkvaner. Alt som bærer stemplet økonomisk makt, vil være omgitt av en attraktiv aura som de fleste ønsker å få del i. Dette veit våre vekebladsredaktører og våre såkalte markedsførere. «Vår fullvitaminiserte, hudforyngende creme gjør huden hvit som fjellviddens sne.» Folk kjøper ikke uten at vara blir reklamert på slepent riksmål, heiter det. Nei, det er greit. Kjøperen skal være kulturbewusst for å oppdage at han velger dette pro-

duktet på grunn av en fåelig trang etter falsk aura. Det er denne mangelen på kulturbewissthet som har vært riksmålets viktigste allierte i velstands-Norge. Gud Mammon er virksom på mange fronter.

Men situasjonen i folket er ikke heilsvart. Aksjon skaper reaksjon, og slik også her. Det fins en god del bevisst ungdom som, i de nå forgangne sekstiåra, har gått til protest mot alt det utvendige og verdilause i velstandssamfunnet. Protesten er hørbar blant ungdom i alle politiske parti. Stundom må en jo ta avstand fra de former protesten tar, men likevel er den gledelig, også fra vårt synspunkt. For samfunnsbevisstheit og vilje til konstruktiv tenking gjør at denne ungdommen uvilkårlig heller til samnorsken. En ser oftere samnorskfarga avisinnlegg, skrevne av ungdom, nå enn før.

Et anna trekk som hører med i det språkpolitiske landskapet, er den nærmest katastrofale tilbakegangen for nynorsken. Ca. 19% «nynorske skolebarn» nå mot ca. 33% for en mannsalder sia. Og tilbakegangen ser ut til å akselerere. Dette er en viktig grunn til at riksmålsfolket blåser så sterkt i luren nå. Fenomenet er ikke nytt. Det har alltid vært slik at når nynorsken har gått fram, da har riksmålsfolk vært ettergivende og samnorskvennlige. Tilsvarende har de stått steilt på sitt når nynorsken har stått i stampe. I det første tiåret etter 1905 hadde nynorsken framgang, og Riksmålsforbundet reagerte da med å sette ned ei nemnd

(Fridtjof Nansen var medlem) som kom med framlegg til ny rettskriving i vidtgående samnorsk lei. Etter rettskrivingsombota i 1938 vart det også et skred over mot nynorsk, og riksmålet reagerte likeins: Radikalt bokmål fikk innplass i skolene over store deler av landet, til og med i Oslo. Etter krigen har vi så vært vitne til en sterk tilbakegang for nynorsken, med tilsvarende steil riksmålsholdning, som nådde et førebels klimaks i Smebye-sak og Vogt-komite. Riksmålsfolkets påstand om at de alltid har hatt samme prinsipielle holdningen, er altså ikke riktig. Holdningen har, bevisst eller ubevisst, vært prega av sterke taktiske svingninger, og den kan svinge igjen.

For nynorsken er utsiktene mørke. Av nynorskfolk blir årsaka til dette plassert i teknologi, urbanisering etc., altså det som særmerker moderne tid i Norge. Dette er bare halve sanninga. Årsaka ligger djupere, og må vel helst sies å være at nynorsken har svikta seg sjøl. Det som skulle være et folkespråk, ville ikke godta folkeorda, men ville presse inn på folk en «heilnorsk» terminologi som bare kunne bli for de få. Det skulle ikke heite «begynne», som alle sa, men «byrja», som ingen sa. I staden for et folkespråk fikk vi et eksklusivt finspråk som på sin måte blei nesten like vanskelig for folk flest som det norsk-danske finspråket. I staden for klokka-dansken fikk vi klokkarnynorsken. Det er noe rørende Don Quijotisk over de gamle mål-

SPRÅKLIG SAMLING

Redaktør: Knut Kvigne, Nedre Kalbakkvei 2 D,
Oslo 9. Tlf. 25.19.74.

**Alt i norsk språkstrid
ikke sagt**

Mange ganger kan jeg stusse over hvem jeg egentlig ligger nærest, av målfolket og de moderate bokmålsfolka. Jeg er viss på at mange andre av samnorskfolk stundom har hatt samme tanker. Her nord i landet fører de fleste målfolk ei moderat linje. De prøver etter beste evne, å legge skriftmålet opp til dialekten. Dette kan jeg ikke annet enn sjå positivt på.

Vi er i grunnen i samme båt som desse nynorskfolka. Ein dialog mellom dei og oss samnorskfolk, kunne sikkert være av det gode.

Jeg har ei bestemt kjensle av at de norske språktihøva er blitt så innfløkte, at vanlige mennesker har vansker med å følge med. Vi skal hukse at det har ukrystalisert seg mange nyanser. Riksmaalsforbundet har den mest ekstreme, konservative linja. Så bokmålsfolket. Ein rommelig sekk. Skilnaden mellom de som fører nokolunde

radikalt bokmål og den reine samnorskgrupperinga, er ikke stor. Heller ikke nynorskfolket er for tida noko fast sammen-tømra gruppe. Det er tydelig at vi kan vente oss tilspissa motsetninger frå den leia. — De aller fleste samnorskfolk vil rekne seg midt mellom ytterfløyene, om det er rett å båse folk, slik ein har for vane politisk.

Målrostingene vi har hatt her nord i landet den seinere tid, har overveiende gått i bokmålets favør. Riksmaalsfolk er sjøl-sagt vel fornøgd, men så sterk grad av fornorskning som finnes i skolens lærebøker i dag, må det finnes malurt i gledens begger. Den einaste kommunen i Nord-Norge som hadde nynorsk i administrasjonen, var Hattfjelldal, på indre Helgeland. Etter avrostinga i fjar, lei nynorsken nederlag, med unntak av to kretser i periferien. — I valget mellom å le eller gråte, veit

jeg sannelig ikke hva vi skal gjøre...

Fire avrostinger de siste par åra, ga god valgseier for bokmål innen kommunene Grane, Vefsn og Leirfjord, hvor det før var nynorsk.

— Vi som assosierer oss med «Språklig Samling», og de mål organisasjonen arbeider for, har ikke noko lett oppgåve. Men de fleste er vel folk som bruker skriftmålet meir og mindre til daglig. De er på det reine med hvor tragisk splittelsen har verka på kultursituasjonen i det norske samfunnet. De er mange som for lengst har gått trøtt av kiv og strid. — Vi har mange motstandere. Folk som reagerer mot samnorsk på kjensle-grunnlag. De bare feier vekk alle argumenter med at det er oppkonstruert, ikke naturlig og harmonisk... Dermed er det ikke meir å seie om den sida av saka. Jeg har døme på at enkelte tøyser seg så langt som å seie: Samnorskfolk vil ødelegge begge målformer (Riksmaal og nynorsk) og koke sammen hummer og kanari. — Om vi let være å arbeide for sammen-smelting, vil nok utviklinga tvinge den fram likevel. Men prosessen skal ikke være kontroll-laus.

Enkelte fortviler slik over ein

mennene. De trudde at deres eigen romantiske nasjonalisme skulle bli så sterk i heile folket at den skulle motivere folk til å skifte terminologi. Nå etterpå ser vi at dette kunne ikke gå. Og vel og bra var vel det. For det er vel rimelig å anta at viss

folk manjamt hadde vært motivert for noe så inngrpende som et terminologisk hamskifte, da kunne dette bare ha skjedd på basis av en så sterk sjåvinisme at kjøpet hadde vært for dyrt. Det vi nå er vitne til, er bare den logiske sluttfasen.

Modernismen, bok- og trykksakalderen, har skapt et sterkt auka behov for terminologisk utviding i alle lag av folket. Den har skapt et nytt uttrykksbehov hos folk. At folk da griper den terminologien som ligger nærmest for hand, er bare det en

måtte vente. Derfor taper nynorsken.

Reaksjonen hos leiende nynorskfolk de siste par åra har vært nokså eintydig. Vi hører ikke lenger kampropet om «nynorsk som einaste riksmål i landet». Samtidig har de forlatt samnorsklinia. De håper altså ikke å vinne, og avstår samtidig frå å påvirke bokmålet. Realiteten i saka er da at de har avskreve nynorsken som nasjonal rørsle, og skaper seg ei ny plattform med nynorsken som et regionalt og sekterisk kulturelement. Dette er ei fallitterklæring som de nok ikke vil vedkjenne seg åpent, men som kommer tydelig fram indirekte. Det kom tydelig fram i en TV-samtale, der formannen i Nor-

innfløkt situasjon, at de grip til det konservative bokmålet. Ja blant skoleungdom er riksmalet blitt ein slager. Nynorsk-elevene bukker under for presset. — Det er utbredt blant engasjerte målstridsfolk og arbeide under mottoet: La oss ta kveletak på hverandre. — Nynorsk arbeider mange steder tungt, mot massemedia og ens tydig presse. De er på defansiven. Nynorskfolk i alle fall nord i landet, har vært en rik kulturfaktor. Det er trist at de er på veg ut. Vi får bare vone at de greier å holde sine nåværende skanser.

Det er vanskelig å spå i framtida. Alt i norsk «språkstrid», er ikke sagt ennå. Vår oppgave er forsåvidt klår og grei. Vi må hevde vår linje, og gå på med krum hals.

Ingulf Ingulfsen

egs mållag og (den tidligere) formannen i Riksmåls forbundet blei enige om å slutte fred og «respektere» hverandre, samtidig som de begge også var enige om å snakke hånlig om samnorsklinia. I Dagbladet spør Berge Furre nokså spakt om ikke nynorsken skal få lov til å overleve. Han trenger ikke være redd. Nå når nynorsken har gitt avkall på å være med og forme framtida for nasjonen, når den bare ønsker å leve videre på de vilkår som riksmålet vil gi den, får den nok lov å leve. Den kommer til å overleve i de nynorske festningene, Det norske samlaget og Det norske teatret. Festningene kan nynorskfolket gjerne ha så lenge riksmålet behersker terrenget. Disse festningene blir av Oslo-folk omfatta med samme kuriøse interesse som andre fremmendspråklige kulturelement. — Men var det egentlig meininga?

Hvor står så det breie lag av folket i denne saka? På et slikt spørsmål er det ikke godt å gi noe svar. Det er rimeligst å anta at folk flest føler seg lite engasjerte, for ingen av de tre såkalla kamporganisasjonene har så stor fylking bak seg at det betyr noe. Riksmåls forbundet, som er det største, har, trass i energisk propaganda og enorm pengeinnsats ikke greidd å samle meir enn ca. 1,5% av folket bak seg. (Hvor store innntekter har f. eks. «Frisprog» og «Ordet»? — Bladet «Farmand», som også gir ut særskilte riksmålsnummer, har etter Georg Johannesens utrekning, over 2,5 millioner i an-

nonseinnntekter pr. år). Pålitelige oppgaver over medlemskap fins neppe, men det er ikke rimelig å anta at medlemskap i kamporganisasjonene til sammen er mye over 2% av folket. Dette er så lite at det kan ikke gi uttrykk for noen folkevilje som bør telle særlig for Stortinget. Riktig nok vil riksmålsfolka ha det til at de representerer også de ca. 80% av folket som sokner til bokmålet, og som de ellers har svært lite til overs for, men et slikt syn på saka er så urealistisk at Stortinget bør ikke godta det. Stortinget bør ta mest omsyn til realiteten saka, og den er at storparten av folket er indifferent og nokså labil, og har sine språklige sympatier et sted i mellomrommet mellom de tre kamporganisasjonene. Det er dette folket Stortinget har ansvar for.

Hva kommer det så til å bli hardest strid om i Stortinget? Stortingsmeldinga foreslår et nytt språkråd, og det blir vel av. Vi tar trulig ikke mye feil viss vi tipper at den hardeste striden vil stå om avstemningsreglement og kompetanseområde for de to seksjonene i rådet. Her er det tre alternativ.

1) Stortingsmeldinga «vil rá til at spørsmåla blir avgjorde ved fleirtal i fellesmøte». Dette er samnorsklinia, og det er vårt prinsipale syn, som vi har lagt fram i vår innstilling til Departementet om Vogt-komiteen.

2) Vogt-komiteens innstilling, som går ut på at avstemning føregår separat i hver seksjon, men at ikke noe vedtak er gyldig viss det ikke får fleirtall i begge seksjoner. Dette

Kløyvinga av Vestlandske Mållag

Som kjent, blei Vestlandske Mållag kløyvt under årsmøtet i Bergen 11. april. Dei 56 utsendingane som braut ut, skipa straks eit nytt fylkesmållag under namnet HORDALAND MÅLLAG. Det er tanken at det nye laget skal femne om Bergen og Hordaland.

Formann i interimstyret er skolerådgiver Nils Storebø, Norheimsund. Vi har hatt ein samtale med den nye formannen om det som skjedde og bakgrunnen for det.

— Kom brottet overraskande på Dykk?

— Nei, mange av oss har nok ottast at denne kløyvinga måtte komme før eller seinare. Det som skjedde, var bare ei utløysande årsak til at brottet kom nå.

— Kva var den beinveges årsaka til utbrytinga?

— Eit fleirtall på årsmøtet røysta for å stenge ute frå fyl-

Intervjuar Magne Aksnes

keslaget tre student- og elevmållag som hadde søkt medlemskap, i samsvar med tilrådinga frå styret. Det vi ikkje på noen måte kunne godta, var styret sin holdning til samarbeidsavtalen mellom Noregs student- og elevmållag og fylkeslaga — som var vedtatt og sterkt tilrådd på landsmøtet i Noregs Mållag i sommar. Denne avtalen tar først og fremst sikte på å styrke det praktiske målarbeidet i fylkeslaga. I staden for å la årsmøtet røyste i saka hadde styret bedt ei privat lovnemnd (Myklebust, Stavang og Robberstad) legge fram ei juridisk fråsegn om avtalen. Vi tviler ikkje på at denne nemnda

har juridisk kompetanse, men det er ei kjent sak at alle tre har samme målsynet som styret i VM. Konklusjonen frå nemnda var nok avgjørande for utfallet av den røystinga som om sider kom. Slik saka blei lagt fram, var det nemlig mange som trudde at samarbeidsavtalen gav dobbel sendemannsrett til årsmøtet i Noregs Mållag for studentar og skoleelevar. Dette er sjølsagt ikkje rett. Avtalen burde ha vore lesen opp på møtet. I staden prøvde formannen, lektor Haga, å stogge ordskiftet etter at fråsegna frå lovnemnda var referert.

— Kva var den røynde grunnen som låg bak brottet?

— Stort sett kan ein seie at målfolka arbeider for det samme — å fremme bruken av nynorsk mål. Men i VM har det lenge vore stor usemje om korleis vi skal gjøre dette. På årsmøta har den indre striden tatt

er ei ordning som vil gjøre det vanskelig å få gjort noe vedtak i det heile om kontroversielle spørsmål. En vil sjå at denne ordninga er velegna til å bevare status quo, og det var kanskje det som var meiningsa med Vogt-komiteen? Men i realiteten gir denne ordninga mulighet for to utviklinger: Viss fleirtallet i nynorskseksjonen er villige til å påta seg et nasjonalt ansvar og stoppe eventuelle riksmålstiltak i den andre seksjonen, vil vi enda være i stand til å bevare det radikale bok-

målet gjennom uværet. Men viss nynorskseksjonen følgjer opp linja til formannen i Noregs mållag og sier seg nøgd med bare å pusle med sitt, vil vi få samme situasjonen som om vi hadde alternativ 3), som er forslaget til Riksmålsforbundet og — typisk nok — forslaget til Norsk måldyrkingslag. De går begge inn for språklig apartheid. (Hva Noregs mållag går inn for, går ikke klart fram av den «Fråsegn» som laget har sendt Departementet, og som er forfatta av prof. Sigmund

Skard.) Etter dette alternativet skal hver seksjon stelle bare med sitt, og leve separate innstillinger. Her er forresten også stortingsmeldinga delt, idet høgrestatsrådene dissenterer og går inn for alternativ 3. Intensjonene bak dette alternativet er klare: Riksmålsfolket vil satse på å få makta i bokmålsseksjonen, og håper på den måten å kunne føre bokmålet tilbake til riksmål.

Hva Stortinget vil gjøre, er det ikke mulig å spå om. Så defaitistiske som mange ny-

tid og tankar gong på gong, og det har helst blitt verre år for år. Vi har reist heim att med ei kjensle av at lite blei gjort for målsaka. Mesteparten av tida gikk med til å slåss om lover og tolkinga av dei, og om kven som skulle komme med i styret.

— *Kva er da hovedankemålet utbrytarane har mot styret i VM?*

— Etter vårt skjønn har styret i VM brukt laget til i utrengsmål å fremme det målsynet styret har. Sendemannsretten gjennom dei såkalte målringane er bare eit døme på dette. Vi ser det slik at styret har hindra folk med avvikande syn frå å komme til orde.

— *Var det ikke slik at mange var misnøgde med måten årsmøtet blei avvikla på?*

— Jau, i høg grad. Bl. a. var

norskfolk er blitt, er det nok ei mulighet for at nynorsk- og riksmålsfolk i Stortinget vil finne hverandre og få fleirtall for alternativ 3. Men vi får vone at Stortinget kjenner ansvaret sitt og velger alternativ 1) eller 2).

Og etter stortingsbehandlinga, hva så? Får vi språkfred med det nye rådet? — Nei, det kan vi sikkert gå ut frå at vi ikke får. I og med at kamporganisasjonene skal få representasjon i rådet, kommer de til å starte et infiltrasjonsfelttog i alle organisasjoner som har oppnemningsrett. Dette vil føre språkkriegen inn på nye fronter, og kanskje gi den meir ufyseelige former enn før. Det blir trulig ett av resultata etter «Språkfredskomiteen».

Jakob Skauge.

FEIL I GÅR - RETT I DAG

Av ARNE FALK

Da eg kom til Den 17de Mai for over eit halvt hundre år sidan, skreiv eg nynorsken slik det var naturleg for meg, trudde eg. Men det var eit mistak. Annankvar dag fekk eg ei liste over ord eg hadde brukt: Dei var ikkje norske nok.

— Det er slik vi seier i heimbygda mi og andre bygder i Nordland, sa eg.

— Men du kan ikkje skrive slik her i bladet. Her kan du

det ikkje namneopprop på møtet, så det var uråd å kontrollere om røystinga gikk rett for seg.

— *I avisreferat og i radio heitte det seg at det var samnorskfolk og venstreradikale som braut ut. Er De enig i dette?*

— I og med at det nå var målsfolka som skilde seg ut, kan ein naturligvis med ein viss rett seie at samnorskfolk var med. Men dette med politisk syn var av underordna interesse for oss. Vi ønsker ellers om mulig å fremme målsaka gjennom alle politiske parti, og har just ikkje tenkt å «mismæta målarven og tyna nynorsken». Vi ønsker ein nynorsk med feste både i tradisjon og samtid. Det er eit levande mål vi vil ha. Vi er trøtte av den indre striden i målrørsla og ønsker å gjøre praktisk målarbeid.

— *Korleis er vonene for eit kompromiss med i-målsfolka?*

— Eg trur ikkje eit slikt kompromiss er aktuelt for noen av partane. Til det er meiningsskilnaden for djuptgripande.

ikkje bruke ord som blir brukt i bokmålet. Du må finne andre ord, eller forme om setningen slik at du ikkje treng ord som fins i bokmålet, sa rettskrivingsmannen vår. Han sa det same til dei andre.

Slik dreiv vi på år etter år. Den eine nynorske ordlista etter den andre vart utslit.

Utenkte ting hende. Ein dag kom Lars Eskeland oppom og spurde korfor eg alltid skreia Majorstua, ikkje Majorstova liksom Kaffistova.

— Alle seier Kaffistova, men eg har ikkje hørt eit menneske seie Majorstova enda eg bur på den kanten, sa eg.

Da fall Lars Eskeland for freistunga og synda stygt: Han sette Majorstua i det nye opplaget av rettskrivingsordboka si.

Tida tråva og gjekk som hennes vis er, år etter år, tiår etter tiår. Ein dag dukka det opp mellom gamle papir to av listene over ord eg ikkje måtte bruke i Den 17de Mai. Det Norske Samlaget hadde da gitt ut ei ny ordliste, og for morskyld såg eg etter om noen av dei forbodneorda var komne med der. Da fekk eg ein trøkk i trynet:

Alle dei forbodne ord var tatt med i den nye ordlista! Enda mannen som var meister for denne nye ordlista var den same som hadde skrive listene til meg.

(Frå «Frifantepistlar». Noregs Boklag 1969.)

SLIK SKRIVER DE UNGE

Den som følger litt med i det de unge skriver i dag, særlig i studentkrinser, kan ikke la være å undre seg over den friske radikale tonen i språket de nyttet. I somme blad, framfor alt de mest revolusjonære, slår samnorsken gjennom så det gnistrer. Vi viser til en del utklipp fra studentblada på Blindern, fra flygeblad og brossyrer, med og uten forfatternamn. Utklippa representerer alle politiske avskygninger fra ytterste høyre til det mest ekstreme venstre. Når vi gjengir dette stoffet i *Språklig Samling*, er det sjølsagt bare med tanke på det språklige innholdet, ordvalg og bøyningsformer. Det sier seg sjøl at Landslaget for språklig samling ikke tar noe som helst standpunkt til det politiske innholdet i sitata!

Det kan være grunn til å spørre seg sjøl hvorfor ungdommen går så radikalt til verks i språket. Ei forklaring ligger vel i dette at de kjerner a-formene som ekte folkemålsformer som mange konservative bevisst søker å stenge ute i aviser, bøker og blad. Det konservative bokmålet står som et av symbolene for «the Establishment». Samnorsk er blitt et språk for protestgenerasjonen! Makter og myndigheter bør så snart råd era seg dette ad notam. Det er denne generasjonen som om noen år vil rykke inn i viktige stillinger i samfunnet — og ta sitt språk med seg. Vil vi ha ei fredelig utvikling i språksaka,

bør vi alt nå legge tilhøva til rette slik at det ikke skal oppstå stor sosial uro på grunn av bakstrev i målpolitikken. Her er enda en grunn til å stø samlingtanken i målsaka!

Æsculap No. 2 — 1970

(Medicinerforeningens studentblad)

Å hevde at det finnes enkelte «snille» byråkrater i departement, lånekasse eller samskipnad som har omsorg for studentene utover dette og handler i tråd med studentenes interesser vil derfor være å grave hodet ned i sanden. De eneste som kan forsvere studentenes interesser er studentene sjøl.

FELLES KAMP MOT FELLES FIEIDE

Det er heller ikke riktig at studentene i lengden kan forsvere sine interesser dersom de står aleine. Behovet for rasjonalisering i utdanningssektoren er ikke kommet dansende ut av løse lufta. Det er tvert imot uttrykk for en generell tendens i den økonomiske utviklinga i Norge i dag, og som gir seg uttrykk i andre, enda mer omfattende rasjonaliseringer strukturelle som lokale, i produksjonen.

Bjørn E. Gjelsvik.

Studentblad for Universitetets SF Nr. 1 — 1970

Det som har skjedd den siste tida har fått oss til å forstå at kampen mot OK og den økonomiske forverringa er den viktigste delen av studentenes kamp. I sommer ble retningslinjene for Lånekassas politikk skjerpet slik at studentene må følge visse fagkombinasjoner og tidsrammer for å få lån og stipend. Tidlig i høst forsøkte fakultetsledelsen på H.F. å vedta Fjeld-Halvorsen-komiteens vekttalls forslag før studentene hadde fått høve til å diskutere innstillinga. Høstens kamp ble hovedsakelig viet vekttallssaka. Ved å studere OK og trekke fram erfaringer fra UKAS/PUKAS (den svenske parallellen til OK) og vekttallsordningene på Mat.Nat. og Ped., skjønte flere og flere hvor viktig det var å bekjempe dette rasjonaliseringsforsøket. Vekttallsordninger splitter opp fagene med småkurser og hyplige eksamener. Dette er faglig for-

kastelig, men det vesentligste er at det fører til at økt arbeidspress, særlig ved at Lånekassa kommer inn hvert eneste semester med trusler om økonomiske represalier, (tilbakeholding og nektelse av lån og stipend) dersom man ikke makter å følge det stramme opplegget.

Artikkel av Petter Boye.

CULTURA Nr. 1 - 1970.

(Organ for Senterpartiets Studentforbund)

Flere av minimøtene skal lede fram til seminaret om hvordan vi ønsker næringsstrukturen i 1970-åra. Distriktsutbygging er først og fremst tale om arbeidsplasser, og den nyvalgte formannen trur ikke det kan oppnås virkelige resultater uten en vil benytte etableringskontroll. Samtidig som det er viktig å få konstatert hvor mye billigere det er å etablere seg i distrikta framfor i pressområda.

— Men Vietnamkonflikt og Nigriaproblem er vel ikke akkurat dagligdags diskusjonsemner i Sp-bevegelsen?

— Nei, der har vi forsømt oss for lenge. Vi veit for lite og har diskutert disse problemer for lite. Dette må det bli en slutt på, slutter formann Arnesen.

Alt i alt kan en nok si at Oslo Senter-stud. går enda et rikt semester i møte under kvinneledelse.

P. Hv.

P(er) Hv(amstad)

i redaksjonen,
intervju med
Elbjørg Arnesen.

Fra en brosjyre våren 1970 utgitt av Sosialistisk arbeids- og studiegrupper og Sosialistisk ungdomsforbund (marxist-leninistene).

UTBYTTINGA AV ARBEIDSFOLK ØKER STADIG

I de seinere åra har monopolkapitalen kommet inn i ei stadig mer omfattende krise. For å holde profitten oppe økes utbyttinga av arbeidsfolk. Arbeidspresset øker og innholdet i lønningsposene holder ikke tritt med den kraftige prisøkninga i de siste åra. Tidsstudiene og rasjonaliseringa presser arbeidstempoet opp uten at arbeiderne får annet igjen for det enn en utslett kropp.

Reallønna har sunket i takt med

NYNORSK ER ET LEVENDE SPRÅK

Det er denne uenigheten om hva som er korrekt nynorsk. Denne gangen gjaldt det formuleringa: «Ein karakteristikk av den norske diktaaren som har betydd mest for deg». Kollegaen mente at **betydd** ikke er nynorsk, for det står ikke i noen ordliste. Jeg svarte at det er naturlig norsk folkemål, og ellers sier Hellevik i rettleiinga i ordlista si at storparten av de vanlige orda vi har bruk for i tale og skrift, er de samme i nynorsk og bokmål, det er bare skrive- og bøyemåten som kan være ulik. En bør gå ut fra at ord som er vanlige i den eine målforma, i regelen kan brukes i den andre målforma også. Vel, ordet **bety** er så vanlig i norsk folkemål at der er ingen grunn til å nekte det plass i det nynorske skriftspråket. Det har heller ikke forfatterne av det store ver-

Av lektor
Torkel Magnusdal

ket «Norsk ordbok» — Ordbok over det norske folkemålet og det norske skriftmålet. Bind 1. (Det norske samlaget, Oslo 1966) gjort. Her er der heldigvis svært lite av den gamle, ødeleggende purismen å spore. Her er et mulder av ord som begynner på **be**, bl. a. **bety**, **-dde**. Og ordboka har mange eksempler på bruken av ordet i nynorsk, f. eks.: «patron kjem av pater, som betyr ein fader» — «kyrne skjønte ikke kva det skulle bety at matmor kom der» — «draumen betyr du vert droning» osv. Også ordet **betydeleg**

finner en i denne nynorske ordboka: «eg veit ikkje at eg har kjent nokon so betydeleg mann» — «betydeleg større» — osv. Med dette er ordet godtatt i nynorsk.

Sjølsagt kunne en ha formulert oppgava: «Ein karakteristikk av den norske diktaaren som har hatt mest å seie for deg», men uttrykket — mest å seie — har vært brukt så mangfoldige ganger at det er ikke mer enn rett og rimelig at det får vike plassen litt. Vi oppfordrer elevene til å variere uttrykka, da er det naturlig at en lærer foregår med et godt eksempel. At enkelte kan skje vil synes at det er et dårlig eksempel, kan en ikke ta omsyn til, meningene om hva som er god norsk, vil alltid være forskjellige. Det avgjørende er at elevene får oppleve at nynorsk er et levende språk, og at de ikke behøver å sitte og studere på om de tør bruke det og det ordet på nynorsk.

I 1949 skrev nynorskmannen lektor Einar Autlid en artikkel i Verdens Gang (22. jan. —49), som det er interessant å lese om igjen i dag. Han skriver bl. a.: «Det vi treng no, er verkeleg kjennskap til norsk talespråk i dag. Vi treng filologar som reiser rundt i landet og granskar folkespråket — ikke filologar som

det økte arbeidspresset: I forrige tariffperiode var prisstigninga og produksjonsøkninga tilsammen 18%, mens den gjennomsnittlige lønnsøkninga bare var 4,3%. Det vil si at arbeidsfolk regelrett ble snytt for 13,7% lønnsøkning.

Men disse framstøtene fra monopolkapitalen er ikke nok for å sikre profitten. Derfor ble det arbeiderfiendtlige skattesystemet, Moms, innført fra nyttår. Dette medfører store skattereduksjoner for monopolkapitalen og økte økonomiske byrder på det store flertallet av det norske folket.

Fra pamfletten Socialistisk Front (A-Stud, Universitetets SF og K-Stud)

«Rød Front»s «linje» for økonomien i DNS bygger på det høyst ukjære krav at «medlemmene i DNS skal bestemme». På møtet sist lørdag lot SUF-talerne til å mene at et hvilket som helst medlemsmøte har like stor myndighet som generalforsamlinga i økonomiske saker. Altså at medlemsmøtene uten videre kan drive fordeling av de økonomiske midlene på tvers av generalforsamlinga. I løpeseddelen om saka unnlater «Rød Front» å nevne dette. Sosialistisk Front har klart presisert at der et medlemsmøte og generalforsamlinga kommer i konflikt med

hverandre plikter økonomistyret å rette seg etter generalforsamlinga.

Er «Rød Front» uenig i dette, bør «fronten» si klart fra — istedet for å tillegge Sosialistisk Front synspunkt som en godt vet at Sosialistisk Front aldri har gitt uttrykk for.

Fra bokmelding i CULTURA nr. 2 - 1970 av Dag Seierstads bok «Hva skjer i Afrika» (Pax forlag)

Dag Seierstad har som bakgrunn fredskorpsarbeid ved et college i Uganda, og det framgår av boka at han har reist omkring i en del afrikanske land. Han gir en grundig beskrivelse og drøfting av de viktigste kjennetegn ved afrikansk samfunnsmannskap i dag. Det er hovedsakelig økonomi, inntektsfordeling, sosiale kår, utenlandske (les vestlige) interesser, språkproblemer, og så de grunnleggende kulturproblemer. I det hele tatt gir boka en sjeldent og direkte innføring i grunnproblemer i afrikansk politikk. Det er almene problemer som enhver med interesse for u-hjelp og internasjonal politikk bør sette seg inn i. Og Dag Seierstads bok er anvendbar i så måte, sjøl om jeg vil reservere meg for en del av hans forslag til løsninger på problemene.

Stein Storsul.

Fra UNIVERSITETAS nr. 16 - 1969

FSF ble oppretta som en organisasjon som kunne føre kampen mot forverra kår. Organisasjonen ble danna som en front hvor medlemmene samla seg om et program med utgangspunkt i studentenes faglige, økonomiske og sosiale interesser og hvor studentenes kamp ble satt i sammenheng med arbeidsfolks kamp for sine interesser, nasjonalt og internasjonalt.

Men generelle konklusjoner vil ikke være til noen hjelp i den daglige kampen på universitetet og vil ikke føre dem videre og lære oss hvordan vi skal føre kampen mot forverringa. Høstens arbeid i FSF har bestått i å forklare og å argumentere mot framstøta ovenfra og å aksjonere mot dem.

nøyer seg med gamle støvete ordbøker, og finn ut av dei kva som er god nynorsk i dag. Dersom vi seier Norge, aue (auge), skøyteløp, staheit, størrelse, betydning, begynne, bestemme, forandre, undersøkje, oppfatte, fruktbar, krampaktig, umuleg, osv. så lat oss skriva det og godta det som nynorsk. Lat oss opna dørene til nynorsken på vid vegg for levande tale (folkespråket) frå by og bygd».

Dette blei altså skrevet i 1949. Sia den gangen har flere og flere nynorskfolk tatt forma NORGE i bruk. I boka «Målstrid og massekultur» (Det n. samlaget 1963) gjennomfører forfatteren nynorskmannen professor Sigmund Skard forma NORGE. Det samme gjør nynorskmannen professor Magne Skodvin i boka «Hundre års historisk forskning» (Univ. forlaget 1969). Når slike folk bøyer seg for normalt norsk folkemål, da bør ikke vi norsklærere være redde for å gjøre det samme. Det betyr ikke at en kan godta direkte uriktige ting, det betyr bare at en kan være litt tolerant og se litt stort på tingen. Dette gjelder ikke minst artiumssensorene i norsk. Nynorsk er nemlig ikke et ordbokspråk, som lektor Austlid skriver, **NYNORSK ER ET LEVENDE SPRÅK**.

Torkel Magnusdal

Minerva nr. 4 — 1970

Konservative studentblad

Fra innlegg undertegna «Oskar». Faglig Studentfront — et underbruk av NSU og Studenttinget?

Den nye linja i FSF — den defensive anti-kapitalistiske — er et langt skritt i full støtte til Studentting og Nasjonalunion. Kravet om full kompensasjon for moms ble fremmet med tyngde fra de representative organene allerede i fjor vår. Dette kravet ble avvist og kraftig motarbeidet av venstresosialistene. I avstemning etter avstemning gikk de mot studentenes interesser, men ble heldigvis nedstemt

32 MILLIONER KRONER «UEGLEMT»

Når det nå ved nyttårstider ble klart for de resterende at kompensa-

LANDSLAGET FOR SPRÅKLIG SAMLING

Medlemspenger, kr. 10,— pr. år for dem som har eiga inntekt, og kr. 5,— pr. år for andre. Bladpenger kr. 5,— pr. år. Postgiro 16 378.

Formann: Rakel Seweriin, Fastingsgt. 7, Oslo 3, tlf. 60.67.89

Kasserer: Alfred Kvalheim, Postb. 636, Oslo 1, tlf. 29.34.44

sjonsveien var nødvendig og riktig og den eneste vei til å sikre studentenes økonomiske år — kom Faglig Studentfront diltende etter. FSF's bidrag i arbeidet er enkelte ikke helt tillitsvekkende beregninger — der de finner det for godt å se bort fra 32 millioner kroner i borteboerstipend til studentene i år. Det må kreves ganske god indoktrinering for å kunne uteglemme vesentlige inntektsposter i regnestykket. Men vanlig argumentasjon fra SUF kjenner vi jo: det er vel ikke «tjenlig» å ta med 32 millioner kroner. I tillegg har man den velkjente Schultzargumentasjon som kommer hver gang det blir påvist forhold som ikke passer inn i det stalinistiske verdensbilde. «Her må én ting være helt klart: Enten står man på arbeiderklassens side i klassekampanjen, eller så motarbeider man arbeiderklassen». Eller med godt norsk: enten er man SUF, eller så er man det ikke!

Denne nye vrien i FSF — nesten ett år etter de representative studentorganene startet styrker selvfølgelig presset mot myndighetene. Demonstrasjoner og almannamøteuttalelser er nyttige virkemidler. Både studentting og nasjonalunion får da øket støtte i sitt arbeide i stedet for som tidligere — en direkte motarbeiding i denne saken. Og Faglig Studentfront glir inn i systemet.

Fra «Universitas» nr. 2 — 1970

Artikkel av Andreas Hompland.

Hvis slagordet «Rød Front» framføres i Kroa før ei avstemning betyr det at i den saka har Rød Fronts tilhengere nok med sine egne stemmer for å vinne votinga.

Hvis derimot slagordet «Enhet mot høyre» brukes, betyr det utlagt at i denne saka trenger en SF-ernes stemmer for å vinne. Det var etter denne siste linja argumentasjonen gikk under gjenvalget til økonomistyret. Både Sigurd Allern og Trond Øgrim framførte sentimentaliserende appeller til de «ærlege progressive» menige medlemmene av USF og A-stud. (Og vel og merke til de «me-

nige» medlemmene. Teorien er nemlig at det er de borgerlige lederne i disse organisasjonene som har slått inn på ei anti-revolusjonær linje i strid med medlemmene interesser.)

Appellenes kjerne var at de «ærlege progressive» ville ta skade på si sosialistiske sjel ved å stemme på samme kandidat som de konservative. Og vanligvis går slike argumenter rett til hjertet på endel SF-ere. Når Trond Øgrim viser seg fra si samarbeidsvillige side og maner til enhetlig opptreden mot reaksjonen, glømmes alle de gangene en har blitt skjelt ut, lurt og bedratt. Men denne gangen lyktes det ikke. Hulheten i argumentasjonen blei alt for åpenlys, og Nicolaysen fikk i andre valgomgang 10 stemmer meir enn i første samtidig som det blei avgitt 14 fleire stemmer.

Spesielt blei argumentet om at hvis Bjerkholt blei valgt til formann i økonomistyret med de konservativeres stemmer ville han også være valgt på de konservativeres premisser, for tynt. Det var en takknemlig oppgave for Lars Allden å peike på at det styret som nå sitter i DNS, fikk nesten halvparten av stemmene sine fra Sosialistisk Front. Uten at det har gitt seg synderlig utslag i styrets opplegg og politiske linje. Faktum er vel at både Rød Front-styret («fronten hadde et solid grunnlag i studentmassene» heiter det nå i historiske forklaringer på valgseieren i høst) og de nyvalgte sosialistiske medlemmene av økonomistyret snarest mulig glømmer hvem som stemte på dem og fører den politikken de heile tida har stått for.

DKSF:

Mars 1970

10.3.

LÅNEKASSA

Kontrollinstans eller serviceinstitusjon?

Det har i den senere tid blitt klarere og klarere for studentene at Statens lånekasse i alt for liten grad tjener deres interesser, og at den nå får oppgaver som går på tvers av disse. F. eks. oppgaven som kon-

trollinstans for at tidsrammer overholdes.

DKSF vil ta klart avstand fra at lånekassa brukes som pressmiddel mot den vanlige student for å forvere studietempoet.

DKSF krever at lånekassa oppretter en permanent filial på Blindern.

Fra «Klassekampen» Nr. 2 — 1970

STUDENTER MOT FORVERRA KÅR.

Studielånene til norske studenter i etterkrigstida har ikke på noen måte holdt tritt med produksjonsutviklinga. Relativt sett har studentenes stilling stadig blitt forverra.

I de seinere åra har heller ikke lånene holdt stand overfor prisstigninga, og ved innføringa av momsen forsøker staten å senke studentenes levestandard ytterligere. Bakgrunnen er at monopolkapitalen vil slippe fra masseproduksjonen av studenter med lavest mulig utgifter. Denne utviklinga har ført til at studielånene bare dekker 40% av gjennomsnittstudentens utgifter — resten må han prøve å skaffe på annet vis. Det er dette borgerskapet kaller de «privilegerte» studentene.

Men denne forverringa går ikke hen uten motstand. Studentene i Oslo har gjennom sin interesseorganisasjon Faglig Studentfront gått til aksjon og krever full kompensasjon for produksjonsutvikling, «vanlig» prisstigning og moms. Konkret er krava:

kr. 150,— pr. mnd. i økte lån,
kr. 110,— pr. mnd. i et såkalt «momsstipend» som skal kompensere den økte skattlegginga av lånene gjennom momsen.

Disse krava fikk full oppslutning fra 700 studenter på et møte arrangert av FSF. Styret i Statens Lånekasse for ungdom i utdanning og pamper fra Kirke- og Undervisningsdepartementet var invitert. Men de møtte ikke opp. I Lånekassas styre stemte også «studentrepresentanten» (les: studentpampen Arvid Sveen) mot at Lånekassa skulle møte. Den eneste representant for staten som møtte var Per Karsten fra Stortingets Kirke- og undervisningskomite. Han innrømte at studentene ikke hadde fått kompensasjon for momsen, og forsvant fort.

Faglig Studentfront mener at studentene bør gå til staten når staten ikke kommer til dem, og tillyste demonstrasjon under parolene:

TIL KAMP MOT FORVERRA LEVEVILKÅR!

FULL KOMPENSASJON FOR MOMS OG «VANLIG» PRISSTIGNING !

SAMLA FRONT MOT MONOPOLKAPITALENS FRAMSTØT !

KLIPP:

Men læreboknormalen og sidemålstilen overlever

Da ville de hundretusener av lese-
re, som ikke liker tilbakeslag for noe
som er demokratisk og norsk og som
attpå til tjener til å samle folket, dele
min irritasjon over stortingskomite-
ens dumheter. Men en trøst ville de
i allfall ha: Læreboknormalen og si-
demålstilen overlever heldigvis!

I Norsk Tidend skriver **Leiv Nes**

bl. a.:

Dersom Noregs Mållag ikkje har
til siktspunkt eit språk som i fram-
tida vil falle naturleg for dei fleste
nordmenn, tener målarbeidet
berre i liten grad morgondagen og
blir mindre aktuelt etter kvart. Og
blir det ikkje for full kraft lagt
arbeid på å skape eit konkurransedyktig «landsmål», er det mange
som hittil har vore med på å yte til
målarbeidet, som har lite lyst til å
halde fram med det.

La berre puritanske riksmålsfolk
«bevare det gamle riksmål» så kon-
servativt dei berre vil, men målfol-
ket må ikkje slå inn på denne lina.

Dyrk nynorsken og gjer han mo-
derne og tevlingsfør. Skap ein hen-
dig reiskap for unge nordmenn, for
ung norsk tanke i ei ny tid. Denne
framgangsmåten ser for meg ut til
å vera den einaste som kan vinne
tereng for det norske folkemålet.

FRIDA ANDREASSEN ETTF.

SKEI — SURNADAL

Kolonial — Kortevarer — Manufaktur

ET FELLESNORSK SKRIFTSPRÅK

* AV TOMAS REFSDAL

Språket er noe av det aller viktigste i det menneskelige samkvem. Ved hjelp av det meddeler vi oss til hverandre, uttrykker våre tanker, våre følelser og vårt syn på de forskjellige ting. Det er vanskelig å verdsette et språk høgt nok. Til og med de som er så uheldige at de ikke har hørsel og derfor vanskelig kan lære seg å snakke språket ordentlig (sjøl om noen klarer det forbausende bra), lærer å uttrykke seg språklig ved hjelp av tegn som de gjør med fingrene og armen. Og blinde, som ikke kan se å lese, de leser ved å føle med fingertuppene på en spesiell skrift. Språket er av avgjørende betydning for alle, såvel det skriftlige som det muntlige.

Men forholdene kan være svært ulike i de forskjellige land når det gjelder språket. Ikke bare slik at språket kan være svært ulikt fra land til land, men også i den forstand at noen land har bare ett språk, mens andre land har flere. Vi snakker da om flere språksamfunn. Et slike språk svært ulike, kan det eneste demokratiske være å la begge eller alle språkgrupper få dyrke sitt språk, både muntlig og skriftlig. Jeg skal ikke her komme nærmere inn på forholdene i andre land, men bare nevne litt om våre egne forhold.

Og våre egne forhold er som kjent at også vi er et språk-

kløyvd folk. Men det er likevel noe særegent ved vår språkkløyving, og det er at kløyvinga hovedsakelig går på det skriftlige plan. Ikke så å forstå at talespråket er likt overalt, vi snakker nok litt ulike dialekter, men de er ikke mer ulike enn at vi godt forstår hverandre, i hvert fall hvis vi legger an på å snakke så tydelig som mulig. (Jeg ser bort fra noen få ord som kan være særegne for visse dialekter.) Vi kan faktisk si at begge våre offisielle skriftformer grunner seg på ett og samme språk. Og hvor skal vi da plassere oss — under demokratiets synsvinkel?

Jeg vil ikke si at det er direkte udemokratisk at vi har to skriftspråk, men det *beste* demokratiske er det ikke. For det er i virkeligheten ikke et *nødvendig* språkskille vi har. Vi kunne så utmerket godt klare oss med bare ett språk. Ikke slik at vi skulle forkaste det ene og beholde det andre. *Det* ville ikke være det demokratiske. Men det ville i aller høgste grad være demokratisk om vi gikk sammen og på felleskapets grunn lot våre to skriftspråk smelte sammen til ett. Dette behøvde vi ikke gjøre utelukkende for å hylle kompromisssets veg. Det ville være noe mer enn det. Det ville ganske enkelt være å grunne vårt skriftspråk på det eneste *naturlige* grunnlag for et skrift-

språk, nemlig folkets talespråk. Det er jo folkets talespråk som er folkets egentlige språk. Og et skriftspråk skal nettopp gi uttrykk for talespråket. Om vi har en del ulike dialekter, både i byer og bygder, så er de likevel i hovedtrekkene så like at det lett lot seg gjøre å trekke ut en «fellesnevner» som — med en forholdsvis stor valgfrihet — burde kunne tilfredsstille alle her i landet. Og når dette så lett lot seg gjøre hvis bare alle ville vise litt godvilje, skulle ikke da dette standpunktet uten sammenlikning være det mest demokratiske?

Det er faktisk bare en demokratisk innstilling som skal til for at vi skal få bare ett skriftspråk her i landet. En stor del av befolkningen *har* nok også denne innstillingen, men ennå er det visse grupper som har for lite av den. Ja, på ett hold har jeg inntrykk av at den mangler totalt. Derfor sliter vi framleis med to skriftspråk.

Landslaget for SPRÅKLIG SAMLING arbeider for å utbre nettopp en slik demokratisk innstilling. Vi ville få et samfunnsgode av aller største verdi hvis vi på et slikt demokratisk grunnlag kom fram til et fellesnorsk — også kalt samnorsk — skriftspråk. (Samnorsk er jo det samme som fellesnorsk.)

Tomas Refsdal.

INNHOLD:

Perspektiv over språksaka.

Lektor Jakob Skauge vurderer situasjonen.

Vil Norsk språkråd bli i stand til å bevare radikalt bokmål? eller får vi språklig apartheid?

Alt i norsk språkstrid ikke sagt.

Ingulf Ingulfsen skildrer den innfløkte situasjon nord i landet. Splitelsen har verka tragisk på kultursituasjonen. Er det rett å båse folk slik ein har for vane politisk?

Kløyvinga i Vestlandske Mållag.

Formannen Nils Storebø i det nye Hordaland Mållag seier til Magne Aksnes: I og med at a-målsfolka skilde seg ut, kan ein med ein viss rett seie at samnorskfolk var med.

Nynorsk er et levende språk.

Lektor Torkel Magnusdal siterer ein nynorskmann: Vi treng filologar som reiser rundt i landet og granskår folkespråket. —

Punktum

for et vondt kapitel i norsk språkstrid skriver Rakel Seweriin.

NESTE NUMMER

vil behandle språksituasjonen i dag og målsettinga framover. Vi tar gjerne mot innlegg til debatt.

★ **PUNKTUM:**

Det var nesten noe uvirkelig over debatten om språksaka i Stortinget. Når en tenker på de krefter som har vært mobilisert i språkstriden de siste 10—15 åra: skolebarnaksjoner og underskriftkampanjer og avisar og skrifter og penger og avstemninger og prosedyrer og rettssaker, da skulle en ikke tru at Stortinget diskuterte samme saken. Det var som alle prøvde å baute seg fram gjennom bærer og skjær for ikke å komme ut i opprørt hav.

Ikke en gang Lars Roar Langslet (H) fikk nærgående spørsmål da han opplyste at «jeg hadde selv anledning til for en del måneder tilbake å være til stede på et møte hvor Riksmålsforbundets formann demanterte at det var stilt noe krav i ultimatum form. På det møtet deltok også formannen i Noregs Mållag». — Han talte bare på egne vegne, la han til. Sitat fra Riksmålsforbundets uttalelser blei forbigått i taushet. Ingen følte seg fristet til et forsvar. Vi håper at dette blir forstått også av rette vedkommende.

Aldri har nynorsken fått så mange lovord i Stortinget som denne gangen, da det blei slått fast at for framtidia skal nynorsk bare være et minoritetsspråk i landet med høgst en fjerdepart i tale og skrift. Det beste som kan sies er at en slik seir må mane til ettertanke. Uro i mållaga er likevel et lyspunkt som syner vilje til å finne rett veg i en innfløkt situasjon.

Fra samnorsk synspunkt vil vi til videre bare si at Stortinget mest hadde fortida i tankene. Arne Kiel-

land nevnte at det «fins et radikalt og frisk språk i ungdomsorganisasjonenes avisar. Særlig ungdom lever i samnorske kulturformer som var ukjente for bare få tiår sia. Bonde- og bykultur går over i hverandre. — Men ingen tok opp den tråden, enda her ligger kjernen i spørsmålet om norsk språkpolitikk i dag.

Stortinget ville sette punktum for et vondt kapitel i norsk språkstrid.

Vi vil komme tilbake til språksaka i neste nummer av bladet, når sentralstyret har drøftet spørsmålet nærmere.

Rakel Seweriin.

BLI
MEDLEM!

★
STØTT
SPRÅKLIG SAMLING

★
Skriv til adresse
postboks 636, Oslo
og be om nærmere
opplysninger.